

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Artykuł:

Kurowski Ignacy: O lepsze warunki dla rozwoju rzemiosła

Źródło:

Gospodarka Zachodnia Rok 2 1938 zeszyt 31, strony 424-425

Artykuł zdigitalizowany i udostępniony cyfrowo w ramach zadań projektu pt.

„Digitalizacja i udostępnianie online »Bibliografii gospodarki Wielkopolski 1919-39«

H. Maciejewskiej” (SONB/SP/550684/2022)

Ignacy Kurowski

O lepsze warunki dla rozwoju rzemiosła

Chociaż rzemiosło na ziemiach wielkopolskich w czasach przedwojennych i powojennych na pozór nie wykazuje wielkich różnic strukturalnych, to jednak pod względem koniunkturalnym różni się zasadniczo. Położenie rzemiosła należy porównywać na przestrzeni choćby kilkunastu lat, aby móc zauważyć wszelkie przemiany, jakim ono uległo, jak również znaleźć środki zaradcze, które by w konsekwencji przyniosły rzemiosłu poprawę jego egzystencji.

Przed wojną koniunktura była korzystniejszą dla rzemiosła. W Wielkopolsce rzemiosło było dawniej a i dziś również uzależnione głównie od konsumenta-rolnika, którego zdolność nabywcza była znacznie większa przed wojną niż obecnie. Pomijając już choćby ten ważny fakt, należy zauważyć, że do rozwoju rzemiosła przyczyniały się i inne czynniki, które dzisiaj mało brane są w rachubę. Mianowicie, stan oświaty rzemiosła przedwojennego był wyższy, niż obecnego powojennego. W Wielkopolsce obowiązywała ustawa o powszechnym obowiązku szkolnym. Chociaż obowiązuje ona i dzisiaj, to jednak mamy wielu rzemieślników, osiadłych z innych dzielnic, gdzie tego rodzaju ustawa nie obowiązywała. Drugim takim czynnikiem sprzyjającym rozwojowi rzemiosła przedwojennego był fakt, że czeladź z reguły po wyuczeniu się, odbywała tak zwane wędrowki, które w swym zasięgu były nieograniczone. Łatwość przenoszenia się z jednego kraju do drugiego bez trudności paszportowych i walutowych, sprzyjała ogólnej wędrowce naszego rzemiosła, które zagranicą przyswajało sobie wiele wiadomości fachowych, uzupełniając swoją wiedzę ogólną, szczególnie w kierunku kupieckim, tak — że młody kandydat na samodzielnego przedsiębiorcę posiadał doskonałą szkołę życiową, która zastępowała mu niejedne kursy. Jeśli z chwilą odrodzenia Polski umieliśmy przejąć wszelkie warsztaty z rąk niemieckich, to właśnie dzięki temu, że posiadaliśmy dobrze wykwalifikowanych rzemieślników, posiadających doskonale kwalifikacje techniczne i zawodowe, zdobyte w czasie tych wędrowek zagranicznych.

Wpływ wędrowek rzemieślniczych na zdobycie praktyki rzemieślniczej choćby wewnątrz kraju, docenia się bardzo w niektórych państwach i w dobie obecnej. Szczególnie w Niemczech sprawa ta nabrała znaczenia ogólnopaństwowego i cały kraj usiany jest bursami rzemieślniczymi, gdzie pracownicy rzemieślnicy znajdują w nich w każdej chwili schronienie. Rozwojem burs zajmuje się specjalny komitet, który skupia ludzi, stojących tak na czele ministerstw, jak również i drobnych mieszczan poszczególnych miast.

W Polsce sprawa budowy burs rzemieślniczych nie była nigdy traktowana z punktu widzenia właściwej potrzeby rozwoju rzemiosła, a sprawa wędrowek rzemieślniczych poruszana raz po raz na zebraniach, względnie w fachowej prasie rzemieślniczej, stanowi jednak zagadnienie, którym na serio nikt się nie interesuje. Nie dawno, tak żywo poruszana sprawa wymiany cze-

lady z niektórymi państwami należącymi do Międzynarodowego Związku Rzemieślników, obecnie ucichła i można przypuszczać, że nie wyjdzie ona poza rozważania czysto teoretyczne.

Stan warsztatów rzemieślniczych w stosunku do przedwojennego wzrósł o 100%. Gdy na ziemiach wielkopolskich było ich w 1914 r. 18 tysięcy, to obecnie mamy ich przeszło 34. tysięcy. Ilościowo stan warsztatów wzrósł, jakościowo natomiast podupadł. Przed wojną 18 tysięcy warsztatów wielkopolskich zatrudniało około 100 tysięcy pracowników, natomiast obecnie w 34 tysiącach warsztatów rzemieślniczych zatrudnia się około 50 tysięcy pracowników. Pęd do usamodzielniania się był przed wojną mniejszy niż obecnie. Główną przyczyną tego zjawiska leży w tym, że czeladź obecnie nie wędruje, a stara się wszelkimi sposobami nieomal po wyuczeniu, usamodzielniać się. Przeciętny wiek usamodzielniających się rzemieślników wynosił przed wojną od 30—40 lat, gdy tymczasem po wojnie, a zwłaszcza w dobie obecnej przeciętny wiek usamodzielniających się wynosi od 20—25 lat. Wysiłki, jakie podejmuje się

Wysuszone mydło
TUKAN

Zawsze w równej i najwyższej
jakości

ze strony izb rzemieślniczych w kierunku podźwignięcia wiedzy zawodowej przez rozliczne kursy dają jak dotychczas pewne wyniki, lecz na rozwój całego rzemiosła zasadniczo nie wpływają, gdyż udział w kursach bierze tylko nie wielka liczba rzemieślników. Chcąc sprawę oświaty rzemieślniczej rozwiązać należy, należało by z ogólnych budżetów państwowych, przeznaczyć rocznie na ten cel około 10 milionów złotych, które to sumy winny być zużyte na budowę warsztatów szkolnych i burs rzemieślniczych. Naturalnie, że mowa tu o takich warsztatach szkolnych, które będą uzupełniały wiedzę czeladzi, i które będą wyposażone w najnowsze środki techniczne, maszyny i inne techniczne uzupełnienia zawodowe, przy czym przy szkole winny istnieć bursy dla pomieszczenia kursistów. Wobec ogólnego zubożenia rzemiosła nauka w tych szkołach musi być bezpłatna i dostępna dla każdego rzemieślnika, który może się wylegitymować świadectwem czeladniczym i 3-letnią praktyką czeladniczą, a ma zamiar poświęcić się specjalizacji, względnie pragnie uzupełnić pod względem technicznym swoją wiedzę zawodową.

Dla zdobycia kwalifikowanych nauczycieli należy na wykładowców dopuścić mistrzów, zawodowo najwyższej stojących, dla których należy ustanowić stypendia dla odbycia studiów i odpowiedniej praktyki zagranicą. W Polsce brak jest specjalistów i tylko tą drogą będzie można ich wykształcić. Ponad to, bursy muszą istnieć choćby w każdym mieście wojewódzkim, by dać schronienie wędrującej czeladzi, jak również dać pomieszczenie uczącym się adeptom wyższej wiedzy rzemieślniczej.

Skoro na przykład w Niemczech cały kraj jest pokryty takimi szkołami i bursami i jeżeli z uznaniem odnosimy się do niemieckich wyspecjalizowanych pracowników rzemieślniczych, to z drugiej strony pamiętać musimy o tym, że w dalszych 20-tu latach nie rozwiążemy tej sprawy, jeżeli nie przyjdziemy z pomocą w tej dziedzinie rzemiosłu, gdyż są to problemy, które nie mogą być załatwione przy pomocy dotychczas dysponowanych środków finansowych, jak również sporadycznych kursów, urządzanych przez izby rzemieślnicze.

Co przed wojną działo się ewolucyjnie w kierunku zdobycia oświaty zawodowej, to należy obecnie w Polsce zrobić rewolucyjnie przez zerwanie z dotychczasowym programem oświaty rzemieślniczej i pokryć kraj szkołami i bursami rzemieślniczymi, które będą ekwiwalentem wędrowek zagranicznych. Powyższe zagadnienie musi być ujęte w ogólne ramy programu państwowego i Fundusz Pracy w swych budżetach winien rozwiązać tych kwestyj traktować z podobnego punktu widzenia państwowego, jak traktuje zagadnienie budowy dróg, kanałów itp. Skoro zdobędziemy się na oderwanie się od dotychczasowego szablonu i sprawę oświaty w związku ze zmienną koniunkturą międzynarodową będziemy umieli rozwiązać u nas w ramach programu ogólnopństwowego, wówczas polski rzemieślnik zaspokoi zapotrzebowanie miejscowego rynku pracy na specjalistów, a jako samoistny będzie mógł tworzyć zdrowe placówki, tak potrzebne dla zachowania równowagi gospodarczej naszego Państwa.

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce

S. A.

ZAKŁADY w CHRZANOWIE

BIURO ZARZĄDU
W WARSZAWIE, ZGODA 8

buduje:

Lokomotywy normalnotorowe -
pospieszne, osobowe i towarowe
Lokomotywy wąskotorowe -
spalinowe i parowe różnej mocy
dla wszelkiej szerokości toru
Lokomotywy kopalniane - elek-
tryczne i spalinowe
Wagony motorowe
Motorowe walce szosowe do bu-
dowy i konserwacji dróg bitych
Drezyny motorowe
Rotacyjne pługi odśnieżne
Maszyny parowe okrętowe
Karoserie stalowe samocho-
dowe i różne części do wyrobu
samochodów
Narzędzia pomiarowe i warszta-
towe do obróbki metali

SAMOCCHODY OSOBOWE

BUICK

MERCEDES-BENZ

OPEL

dostarcza na warunkach
bardzo dogodnych

BRZESKIAUTO

Sp. Akc.

Poznań, Dąbrowskiego 29 tel. 63-23, 63-65
ODDZIAŁ: Jakuba Wujka 8 telef. 70-60

FABRYKA KAROSERII

Warsztaty mechaniczne
Stacja obsługi — Garaże
Bogato zaopatrzony
skład części zamiennych